

ZUNAJBOLNIŠNIČNA ZDRAVSTVENA STATISTIKA - ZUBSTAT

Kontaktne podatke

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
NIJZ Podatkovni portal: podatkovni.portal@nijz.si

Pravna podlaga za zbiranje podatkov:

Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00, 47/15, 31/18, 152/20 – ZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOPVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ in 18/23 – ZDU-10), oznaka NIJZ 2, NIJZ 2.1, NIJZ 2.2, NIJZ 2.3, NIJZ 2.4, NIJZ 2.5, NIJZ 7, NIJZ 56.

Zakon o državni statistiki ZDSta (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/2001),
Uredba (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu

Namen zbirke podatkov

Namen zbirke zunajbolnišnična zdravstvena statistika (ZUBSTAT) je spremljanje, vrednotenje in načrtovanje kurativnega in preventivnega zdravstvenega varstva na primarni in sekundarni ravni. Spremlja se značilnost stikov in dostopnost do zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti.

Kratek opis zbirke podatkov

Podatki o zunajbolnišnični statistiki so vir informacij in oblikovanja kazalnikov spremljanja zdravja populacijskih skupin in dostopnosti zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti v Sloveniji. Izvajalci zbirajo podatke o vsakem posameznem stiku uporabnika z zdravstveno službo. Poročajo javni in zasebni izvajalci zdravstvenega varstva.

Zunajbolnišnična zdravstvena statistika beleži stike in aktivnosti ter podatke o kadru v dejavnosti splošne in družinske medicine, v zdravstvenem varstvu otrok in mladostnikov, v zdravstvenem varstvu žensk, v zdravstvenem varstvu delavcev in v specialistični zunajbolnišnični dejavnosti na sekundarni ravni.

V podatkovno zbirko ZUBSTAT niso vključeni patronažna zdravstvena dejavnost in zobozdravstvena dejavnost, podatki o začasnih in trajnih odsotnostih z dela zaradi bolezni, poškodb, nege, spremstva in drugih razlogov, podatki o poškodbah pri delu, podatki o rezultatih sistematičnih preventivnih pregledov predšolskih otrok. NIJZ te podatke prejema preko drugih informacijskih sistemov.

Posredovanje podatkov se skozi leta ni spremenilo. Osnova za zbiranje podatkov je elektronski obrazec ZUBZS. Izvajalci pošljejo podatke Območnim enotam NIJZ le ti zberejo in preverijo kakovost podatkov ter jih v deloma združeni obliki posredujejo NIJZ. Podatki so agregirani, kar pomeni, da podatki niso vezani na osebo, njeno bolezen ali stanje, temveč sporočajo za posamezno diagnozo po MKB-10-AM ali za posamezno vrsto obiska, število obiskov (stikov oz. aktivnosti) bolnikov, razdeljenih po starostnih razredih in spolu.

Podatki o zunajbolnišnični zdravstveni statistiki znani pod delovnim imenom ZUBSTAT so glede na način agregiranja ločeni v tri med seboj nepovezljive zbirke:

- **Diagnoze (podatkovne zbirke Bolezni in stanja)**

V zbirki diagnoze na primarni ravni zbiramo podatke o t.i. vzrokih za obisk. Gre za diagnozo postavljeno ob prvem obisku. Podatkov o diagnozah, postavljenih ob ponovnih obiskih, ne spremljamo ali analiziramo. Na sekundarni ravni zbiramo podatke o t.i. končnih diagnozah. Gre

za diagnozo postavljeno ob zaključku obravnave. Končno diagnozo zabeležimo le enkrat v poteku obravnave, ne glede na število obiskov v tej obravnavi. Podatkov o diagnozah, postavljenih ob ostalih obiskih v poteku obravnave, ne spremljamo ali analiziramo.

· **Obiski (podatkovna zbirka Obiski in napotitve)**

V podatkovni zbirki Obiski in napotitve zbiramo podatke o vrstah obiska ter o napotitvah. Z vrsto obiska opredelimo aktivnosti opravljene ob posameznem obisku (stiku). Vrste obiska ločimo na kurativne in preventivne. Kurativni obisk je lahko prvi, ponovni ali prvi zaradi kronične bolezni v tekočem letu. Preventivni obiski so opredeljeni za posamezne skupine prebivalcev (otroci in mladostniki, ženske, delavci, splošna populacija). Zbiramo tudi podatke o opravljenih hišnih obiskih, svetovanjih in nekaterih drugih aktivnostih. Vrste obiskov so opredeljene s posebnim šifrantom. V zvezi z napotitvami spremljamo podatek o tem ali je bila oseba napotena v specialistično ambulantno obravnavo ali v bolnišnično obravnavo.

· **Kader (podatkovna zbirka Kader in ure)**

V podatkovni zbirki Kader in ure spremljamo število rednih in število honorarnih ur pri posameznem zdravstvenem delavcu (vezano na BPI številko zdravstvenega delavca).

Kratka zgodovina zbirke podatkov

· **Diagnoze (podatkovne zbirke Bolezni in stanja)**

Do leta 1996 so se podatki zbirali na papirnih obrazcih ločeno glede na področja:

- **zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov** -
- **reproduktivno zdravstveno varstvo žensk** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v službi zdravstvenega varstva žensk (Obr. 8,305)
- **zdravstveno varstvo aktivne populacije** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v dejavnosti medicine dela, prometa in športa (Obr. šte. 3-02-70B)
- **zdravstveno varstvo odraslih** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v splošni praksi in specialističnih službah ambulantno-polikliničnih in stacionarnih zavodov, obr. št. 3-01-70 B

Od leta 1997 naprej se zbira z elektronskim obrazcem ZUBZS v agregirani obliki (vsebinski modul bolezni in stanja), ki jih pripravljajo in vzdržujejo računalniška podjetja za izvajalce po metodoloških navodilih NIJZ

· **Obiski (podatkovna zbirka Obiski in napotitve)**

Do leta 1996 so se podatki zbirali na papirnih obrazcih ločeno glede na področja:

- **zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov** -
- **reproduktivno zdravstveno varstvo žensk** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v službi zdravstvenega varstva žensk (Obr. 8,305)
- **zdravstveno varstvo aktivne populacije** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v dejavnosti medicine dela, prometa in športa (Obr. šte. 3-02-70B)
- **zdravstveno varstvo odraslih** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v splošni praksi in specialističnih službah ambulantno-polikliničnih in stacionarnih zavodov, obr. št. 3-01-70 B

Od leta 1997 naprej se zbira z elektronskim obrazcem ZUBZS v agregirani obliki (vsebinski modul obiski in napotitve), ki jih pripravljajo in vzdržujejo računalniška podjetja za izvajalce po metodoloških navodilih NIJZ

· **Kader (podatkovna zbirka Kader in ure)**

Do leta 2000 so se podatki zbirali na papirnih obrazcih ločeno glede na področja:

- **zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov** -
- **reproduktivno zdravstveno varstvo žensk** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v službi zdravstvenega varstva žensk (Obr. 8,305)

- **zdravstveno varstvo aktivne populacije** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v dejavnosti medicine dela, prometa in športa (Obr. šte. 3-02-70B)
- **zdravstveno varstvo odraslih** - Poročilo o boleznih in stanjih, ugotovljenih v splošni praksi in specialističnih službah ambulantno-polikliničnih in stacionarnih zavodov, obr. št.3-01-70 B

Od leta 2001 naprej se zbira z elektronskim obrazcem ZUBZS v agregirani obliki (vsebinski modul kadri in ure), ki jih pripravljajo in vzdržujejo računalniška podjetja za izvajalce po metodoloških navodilih NIJZ

Poročevalci, njihove obveznosti, zaščita podatkov

Poročevalci so vsi izvajalci (javni in zasebni), ki opravljajo zunajbolnišnično zdravstveno dejavnost. Izvajalci zdravstvene dejavnosti pošiljajo podatke o zunajbolnišnični zdravstveni statistiki na območne enote NIJZ dvakrat letno (roki poročanja: 20. Julij in 20. Januar). Območne enote prejete podatke formalno in vsebinsko pregledajo ter pošljejo dvakrat letno na IVZ (roki pošiljanja: 20. September in 20. Marec).

Metodološke osnove raziskovanja

Ciljna populacija:

Obiski: vse bolezni in stanja v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti v RS
 Diagnoze: vse bolezni in stanja v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti v RS:
 Kader: vsi zdravstveni delavci v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti v RS

Enota poročanja:

Poročajo vsi izvajalci zdravstvene dejavnosti v katerih se opravlja dejavnost zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti.

Enota opazovanja:

Obiski: Enota opazovanja je posamezen obisk glede na naslednje spremenljivke: obdobje poročanja, občino izvajalca, šifro izvajalca, oznako ravni dejavnosti, šifra vrste zdravstvene dejavnosti, šifra lokacije izvajalca, vrsto diagnoze, kode diagnoze in oznako zunanega vzroka.

Diagnoze: Enota opazovanje je posamezen obisk glede na naslednje spremenljivke: obdobje poročanja, občino izvajalca, šifro izvajalca, oznako ravni dejavnosti, šifra vrste zdravstvene dejavnosti, šifra lokacije izvajalca, vrsto diagnoze, kode diagnoze in oznako zunanega vzroka.

Kader: zdravstveni delavec in njegove opravljene ure (redne, honorarne) glede na naslednje spremenljivke: obdobje poročanja, občino izvajalca, šifro izvajalca, oznako ravni dejavnosti, šifra vrste zdravstvene dejavnosti, šifra lokacije izvajalca, oznaka vrsta kadra, številka zdravstvenega delavca.

Referenčno obdobje:

je preteklo koledarsko leto od 1. januarja – 31. decembra

Definicije

Zdravstveno varstvo na primarni ravni

Zdravstveno varstvo na primarni ravni je tista oblika organiziranosti zdravstvene dejavnosti, ki je dostopna brez napotnice in pri kateri gre praviloma za prvi stik uporabnika z zdravstveno službo . Zajema dejavnost splošne in družinske medicine, zdravstveno varstvo predšolskih otrok, zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, zdravstveno varstvo žensk, dejavnost medicine dela, prometa in športa, zobozdravstveno dejavnost, patronažno zdravstveno dejavnost, dežurno službo in nujno medicinsko pomoč.

Zdravstveno varstvo na sekundarni in terciarni ravni

Specialistična ambulantna dejavnost kot nadaljevanje oziroma dopolnitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsega poglobljeno diagnostiko, zdravljenje bolezni ali bolezenskih stanj ter izvajanje ambulantne rehabilitacije. Specialistična ambulantna dejavnost na sekundarni in terciarni ravni v

Sloveniji je v okviru mreže javne zdravstvene službe praviloma dostopna z napotnico izbranega osebnega zdravnika, razen v dermatovenerološki (spolno prenosljive bolezni), pulmološki (odkrivanje in zdravljenje tuberkuloze) in psihiatrični dejavnosti. Izven javne zdravstvene mreže je tovrstna dejavnost dostopna tudi brez napotnice pri zasebnih izvajalcih brez koncesije in v t. i. samoplačniških ambulantah nekaterih javnih zdravstvenih zavodov.

Razlog za obisk

Razlog za obisk je razlog, zaradi katerega uporabnik poišče zdravnikovo pomoč. To je ob prvem pregledu ugotovljena bolezen ali stanje, ki jo zabeležimo s štirimestno kodo po MKB-10-AM.

Končna diagnoza

S končno diagnozo opišemo bolezen ali stanje, ki je bilo ugotovljeno v času specialistične ambulantne obravnave. Kodo končne diagnoze določi zdravnik ob zaključku obravnave, ne glede na to, koliko obiskov je bilo za to potrebnih

Šifrant vrst zdravstvene dejavnosti (VZD)

Šifrant vrst zdravstvene dejavnosti (v nadaljevanju VZD) je temeljni šifrant, ki ga uporabljamo za razvrščanje poslovnih subjektov v zdravstveni dejavnosti.

- Šifrant je dostopen na strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki/sifrant-vrst-zdravstvene-dejavnosti-vzd>.
- Za namen poročanja zunajbolnišničnih podatkov je zajet v Priloga 3: Šifrant vrst zdravstvene dejavnosti (VZD) na strani <http://www.nijz.si/sl/podatki/zunajbolnisnicna-zdravstvena-dejavnost-0>.

Vrsta obiskov

*Podrobnejši opisi obiskov so na voljo v Metodoloških navodilih ZUBSTAT (Posredovanje podatkov o obiskih in napotitvah ter o boleznih in stanjih) in v Prilogi 4: Šifrant vrst obiskov, ki je dostopna na spletni strani NIJZ: <http://www.nijz.si/>.

Sistematični pregled

Sistematični pregled je preventivni pregled, predpisan za določena starostna obdobja z natančno predpisanimi vsebinami pregleda, ki so določene na z dokazi podprti zdravstveni problematiki ciljne populacije.

Izvaja se z namenom aktivne skrbi za ohranjanje zdravja, pravočasnega odkrivanja zdravstvene problematike in ozaveščanja ciljnih populacij (npr. sistematični pregled pred vstopom v šolo, predhodni pregled delavcev, preventivni pregled za ugotavljanje ogroženosti zaradi bolezni srca in ožilja itd.).

Namenski preventivni pregled

Namenski preventivni pregled je vezan na ožji cilj ohranjanja zdravja posameznika in skupine (pregled dojenčka v drugem mesecu zaradi ohranjanja dojenja, pregled pred cepljenjem, konziliarni pregled delavca, pregled pred zdraviliškim zdravljenjem, pregled voznikov amaterjev itd.).

Svetovanje (posveti)

Svetovanje (posveti) je aktivnost med izvajalcem zdravstvene dejavnosti (zdravnikom, medicinsko sestro ali drugim zdravstvenim delavcem) in njenim uporabnikom oz. skupino uporabnikov. Njegov namen je doseganje boljšega razumevanja bolezni in stanja ter izboljšanje postopkov zdravljenja, rehabilitacije, samovodenja bolezni itd. Vključuje le obsežnejša svetovanja.

Timska obravnava

Timska obravnava (šolskega novince, šolarja zaradi poklicnega svetovanja, otroka in mladostnika zaradi težav v telesnem, duševnem in družbenem razvoju) je aktivnost interdisciplinarnega tima, ki obravnava zdravstveno problematiko uporabnika z več strokovnih področij in priporoča (svetuje) najbolj optimalno rešitev oziroma izvede nadaljnje postopke.

Prvi kurativni obisk (104)

Prvi kurativni obisk je prvi neposredni stik pacienta z zdravnikom zaradi novonastale akutne ali kronične

bolezni oziroma stanja ali zaradi akutnega poslabšanja kronične bolezni. Novonastala akutna bolezen in akutno poslabšanje kronične bolezni sta stanji, ki se lahko pojavita večkrat v življenju in ju v poročevalskem sistemu zabeležimo vedno, ko se pojavita. Novonastala kronična bolezen je stanje, ki se pojavi samo enkrat v življenju, zato jo v poročevalskem sistemu zabeležimo samo enkrat, ne glede na poročevalsko obdobje.

Prvi kurativni obisk zaradi kontrole kronične bolezni (105)

Prvi kurativni obisk zaradi kontrole kronične bolezni je tisti neposredni stik kroničnega pacienta z zdravnikom ali diplomirano medicinsko sestro v referenčni ambulanti, ki se zgodi prvič v koledarskem letu. Namenjen je nadaljevanju že obravnavane kronične bolezni (npr. preverjanje učinkov zdravljenja, nadaljevanje zdravljenja, načrtovanje obdobjih ali dodatnih diagnostičnih postopkov), katere začetek je bil ugotovljen pred tem na prvem kurativnem obisku.

Ponovni kurativni obisk (106)

Ponovni kurativni obisk je vsak neposredni stik pacienta z zdravnikom ali diplomirano medicinsko sestro v referenčni ambulanti zaradi nadaljevanja obravnave akutne ali kronične bolezni oziroma stanja, pri čemer ne gre za prvi kurativni obisk zaradi kontrole kronične bolezni.

Kurativni obisk nosečnice v primarnem ZV žensk (103)

Kurativni obisk nosečnice v primarnem zdravstvenem varstvu (ZV) žensk je tisti obisk nosečnice pri ginekologu v dispanzerju za ženske, pri katerem ginekolog odkrije ali sumi na določeno bolezen ali stanje (pri nosečnici ali plodu v maternici), zaradi katerega nosečnica ali plod potrebujeta dodatno diagnostično obravnavo, zdravljenje oz. napotitev v bolnišnico ali k specialistu drugega področja.